

י. ה. ייבין

חנה

רשימה

...הראית נהר בליל-קיץ? מתנמנם הוא בלט תחת שמיכת ערפל קל.
הצפצפות גחנו על גבו ושומרים על ערשו. הנהר נרדם, הנהר נושם, אד חור
יוצא מנשמת אפו. ואף רטט קל לא יחלוף על פניו.
אך הנה עלה הירח; קואור צנח מן הרקיע, התגנב בין קרעי ערפל -
ויפל על פני המים. וכרגע - יתגעשו המים, יהמו, יחמרו בנגה-כסף.
המה נלכדו ברשת-האור, בה יפרפרו ויפרכסו. לשוא יחתרו אגלי-מים
להעלות באד - לשוא יבקשו רדת מטה. כי במצודת קסמים נלכדו. ושבו-י-אור
ירטטו על פני הנהר.
כן היה לבי. שלו ושוקט היה. כל רעיון סוער, כל זיקת-אווה נלהב לא
ידע - רק חלומות שאננים צפו בו במנוחה.
אך קרן-אור אחת יצאה משחור עיניה - מבלי-משים יצאה, והיא לא ידעה;
על לבי נפלה.
ומיד נאחז לבי בסבך - ויפרפר ויפרכס ברשת-האור ויוקח שבי בנגה-הקסם.
ומני אז לא ידע מרגוע, מני אז הוא נע ורועד.
התשמעו רעד שירתי? זה לבי רועד, הוא מתפרץ לחפשי, הוא שואף
לנתק רתיקיו.
אבל חזקו כבלי האור, רק חבל בו יחבול, בשאפו להתפרץ אל על,
ובדמו יתבוסס: כי שבו ישראל.
וככה לנצח אבדה מנוחתו, וכמיתר-כנור הוא מפרפר ורועד...

I

דבר זה נטרקם אז - בלילי-הסתו הארוכים...
כלומר - באמת זה היה כבר. עוד בימי-בחרותי בלילות-נדודי על משכבי,
בהתעטף רוחי, עוד טרם ידעתי - הלא אותה ראיתי ואליה ערגתי עוד בימי-נעורי,
כשהכל המה בי והיה לתוחלת-אהבה אחת - תמונתה רחפה לפני, זה כבר, זה כבר...
אך נודע לי הדבר - באותם לילי-הסתו הארוכים...
...חדרה צר וקטן. על השלחן - תמונתה הפוטוגרפית הזעירה - תמונת
נערה ארוכת-מחלפות, ועל פניה על נופל ממגבעת-תבן רחבה החבושה לראשה -
גלויות מצוירות אחדות, קלת קטנה עם ארג.

אם אינה בבית, אני מכסה את אלה בנשיקות...
אך הנה היא יושבת לפני. היא מדברת ונטף שערותיה השחורות מתנועע,
ז היא מכונסת בכתפיתה השחורה וכלה אפלה ונוגה. נפשה מזדעזעת לפני,
כעלה לרוח-ערב. מבטי שוקע בכל שריר ושריר של פניה, בחלקת צוארה, טובל
בעיניה הגדולות, המרווחות כעיני-ילדה...

מדוע היא עצבה ככה? היא נדמית לי כילדה קטנה, אשר מי שהוא,
אכזר ובליעל, הכאיב לה קשה והעליבה... לו פגשתיו, מר היה גורלי!
והנה הערה קטנה – רוח אחרת תעבור עליה וזהלת פתאם תאחזנה.
היא מצחקת בצחוק מצלצל. צחוקה – היא מילודיה שלמה, גמה של מעלות
ומורדות, זיקים שובבים יצתו בעיניה האפורות-ירקרקות, שירה פרועה תזנק
מפיה, אוחות היא בידי וסובבת במחול בתוך החדר. או שהיא מרבה לדבר
„דברי שטות” – רואה בין צללי הקיר עזים ומלאכים ואנשים בעל-יזקן, מחליקה
שער ראשי, מוחאה כף אל כף, מחקה את שמואלביץ, הצעיר בעל-הכלורית,
הבא הנה, ואת דבורו הגאותני, או את מינקין, המשורר הצעיר הגוף והמגמגם
בדבורו...

כמה היא משתנה – משתנה חליפות! כאדם המשוטט בארץ לא ידועה לו
ובכל רגע מתגלים לפניו כבורות-ארץ חדשות וגלילים חדשים – כן אנכי בשבתי
למולה. לפעמים היא צעירה ותמימה כילדה קטנה, ולפעמים גאה וגדולה;
לפעמים היא נדמית קרובה כל-כך, וכרגע תתרחק פתאם והיא נכריה ובלתי-
מובנה; יש שדבורה רך ומלטף כרוח-בקר – ויש שנעשה קשה וחד. ובאפלה
היא מלאה סודות, וביום היא פשוטה וגלויה – לאור בקר בשמלתה הפשוטה
המרופטת. ויש שזוית שפתה האחת תתעות פתאם בעוות מר, ואז היא יפה פי-
שנים ופניה מכאיבים משום מה...

ועוד יש רגעים אחרים, בלתי-מצויים ביותר ועוברים חיש – להם אני
מחכה; בכליון-עיניים אצפה להם תמיד, פתאם, מתוך איזו מלה בלתי-חשובה,
בת-צחוק תופיע בזויות שפתיה, לחייה החורות תתעגלנה וכל גומה וגומה
שבלחיה תזהיר באיזה יופי משונה, תאציל אור. או יש לה יופי עליון, שממימי,
המלא עצב משום מה, ונדמה, כי יופי כזה לא יוכל להאריך ימים... עובר
רגע. הזהר יכבה, הנגה ימוג. כל זה היה אך כהרף-עין, כהלוף ברק על-פני
שמים. אך לי די ברגע קטן זה – זמן רב אני שומרו בלבי...

מאין באה הנה אל הכרך הגדול? איזהו הגורל, שטלטלה הנה – לתוך
חדר צר זה!

איני יודע. יודע אני, כי היא בת שדות אוקרינה, ולי נדמה, כי עוד
עתה, בחורף, נשמר ריח דגניות ובר משערותיה ומשמלתה – ריח יער-ארנים.
כמה היא יפה, כשהיא מספרת על אחוזת מולדתה! על השדות הבודדים בין
יערות איך-קצה – על השבילים המתפתלים בחורשות, שהיתה תועה בהם לבדה, בין
הענפים המטפחים על פניה; על כלבה „טרזור”, אשר היה לה שם, חברה
היחיד בימי נעוריה, כלב ארוך-אזנים ושעיר, על אחיה הסותר ביערות שזף-

הפנים, על לילות-החורף שם, כשהיה דלף בלתי-כוסק טורד והיא משוטטת בין שכבות עלים אדומים...

הרבה הרבה אני מהרהר אחר-כך באלה השדות והאילנות. אני מיגע את מוחי - אני משתדל לציר אותם לעצמי באופן בהיר, אני מדמה לי שם כל שיח ואורן, כשהוא עומד אצל ביתה הלבן. משום מה נדמה לי חשוב מאד, לצרף לי תמונת כל אלה המקומות, אשר במ גדלה, לתמונה ברורה בכל פרטיה...

ואו, כאשר ארגתי לי תמונה זו, אני מדמה לי, כי אני מטיל שם עמה יחד - באותן החורשות והחולמות, ובחוך הכר, באותם השבילים המעולפים סוד - ויחד עם זה ידועים לי כל-כך, ונדמה לי, כי לעיני גדלה ילדה גאיונית זו, לעיני חטובה קומתה ושדיה נמלאו ועיניה הבריקו... ומי יודע? אולי באותן השעות שגדלה, ישבתי אני משמים באיזו עלית-קיר, השתעממתי על שעות חיי הריקות והקודרות. ואני לא ידעתי, כי באותן השעות הקודרות והאפורות - באותן השעות עצמן בערבות רחוקות ובין שדמות נעלמות צץ לו פרת, הולך וגדל ומתמלא זהר-עליון! ברוכים היו לי כל המקומות הללו, שבהם גדלה, כל השבילים, שבהם דרכו רגליה הקטנות - אף הכלב ארוך-האזניים טרזור, שבדח אותה בשעות-בידודתה, והתחנה המרופשת שאצל אחוזתה...

אבל למה עזבה את הארץ ההיא הנעלמה - ותבא הנה? איני יודע. ולמה לי לדעת? את השאר אני רוקם לי בדמיוני. אני מקיף אותה המון אגדות.

נדמה לי, כי היא גדלה בארמון-קסמים, בארץ-קדם, בין תמרים. מסביב הררי-מגור שמרו על ארמונה, שם המון כושים עשו רצונה, ולפקודתה גנים נטעו ופונטנים פכו על, שם בני-מלכים באו וכלם שחרו אהבתה. הם נלחמו זה את זה - על מבט עינים אפורות אלו. כן, כשאני מציץ בעינים אפורות-ירקרקות אלו, ברור לי, כי עליהן מלכים נלחמו זה את זה, אבדו עצמם לדעת. אך היא מאנה בכלם, בכלם. ורק אני, המאושר, - הוי, כמה מאושר אני! - יושב עתה למולה ונזון מאור עיניה וכתפה אל כתפי ואצבעותיה הדקות בידי...

ודאי משום זה היא כה עצבה... על ארמון-הקסמים שנהרס, כי אויב רע בא והגלה אותה משם... משום כך מבטה נוגה... האין זאת? תאמר נא לי... כמה הייתי חפץ לטול ממנה את עצבה, להעמיסו עלי, לבלי השאיר לה מאומה, למען יהיה אך אור על פניה... אך היא אינה מגלה לי את צערה - היא גאה וכמוסה ומעוטפת תעלומה...

על עברה אינה חפצה לדבר. מדברת היא על מכרינו, על האויר, על ספר שקראה, מה איכפת לי, על אודות מה היא מדברת? העיקר - שאני שומע את קולה הערב, המשכר כיין מגתו, ורואה שניה הלבנות והמבהיקות ושפתיה הנעות ופניה המשתנים חליפות.

אך הנה היא שותקת, ואושר ממלא את הלב. תהו הן המלים; שפת אנוש עניה ודלה היא; אך הדומיה - היא תדבר בכמה לשונות. צלצול אחד למלים,

אבל אלפי קולות לשתיקה. יש ובדומיה שבינינו אני מרגיש שמחה עליות וכבושה, שבעוד רגע תתפרץ בכח ותשטוף הכל; ויש שהיא מרננת כפלגים דקים. יש בה מדומית עולם, שתהה וקפא לפני שמש שוקעת. ומדומית בקר — שבו אתה מרגיש הכל מתעורר לתנועה, לשירה ולחיים. בדומיה כזאת נשמות מדברות זו עם זו, רועדת היא כמיתר-כנור שנדם ואחרוני צליליו עוד רותתים באויר. ויש חפץ, שדומיה זו תמשך כך עדן ועדנים...

לילה. השעה מאוחרת. אני הולך משם. בלבי חוזר ועולה כל פרט ופרט. איך חיכה היום ואיך דברה... היום עלה בידי לתפוס אותו היופי המיוחד, בן-הרגע... ואיך אמרה, מר רובין! הולך אני ברחוב. הרחוב מלא אפל, הבתים קודרים וצללי-אנשים עוברים, ואולם הכל אור. בסמטא זו דרה חנה'לי שלי. נדמה לי, כי החומות האלו — הענקים בעלי מאות העינים האדומות, שרובן כבר נסגרו, מבינים לי, וכאחים נאמנים יביטו עלי וירמוזו בחבה לי: ה, ה, אחא, הלא בנו חנה'לי ישנה. — שמרו היטב על שנתה לבל ירגיזה מאוס — נשמור, נשמור, בנו תוכל לבטוח. כך נדמה לי אני משוחח אתם בחבה. ועוד זמן רב תעמוד לפני, בתנועת צוארה, צואר הברבור הגמיש, והשומה הקטנה שעל שפתה העליונה, השומה השחררה, שכל-כך חפצתי לנשק...

יש שהיא מבקשת אותי לקרוא לה איזה שיר, או לנגן לה על המנדולינה. אז היא כולה קשב. היא מזדעזעת ונעשית אפלה ועגימה. כמה היא רגשנית לכל צליל-יופי! כמה אונה קשובה! וכמה היא מבינה לכל דבר... עוד טרם אמר לה, עוד טרם ארמו לה — היא יודעת את אשר בלבי, וכמה חודר מבטה — מביט עיניה הירקרות!

הנה בא מינקין, המשורר הגוף בעל-הבלגורית. הוא עליו, הוא מבדח אותה, מספר אנקדוטות. הוא יודע "חידות" שונות בקלפים. היא צוחקת לו, ומבטה חודר ודוקר. הוא הלך לו. אני מקנא בו לרגע: מדוע אין אני יודע כל אותן החידות? אך היא שלחה אותו מעל פניה. בעיניה, היא אומרת, לא מצא חן. בפניו קראה איזה דבר — אינו קו של זיוף — מכירה היא, שאין תוכו כברו. יש לה תכונה ארורה — פתאום היא קוראה מעל פני איש, כך היא אומרת לי — דבר-מה טפשי או בלתי-אמתי — ומיד לא תוכל כלכל אותה איש. לא תוכל בשום אופן...

ויש שאני ירא מפני מבטה החודר, שכמדומה לי, הוא קורא הכל — כל מה שנעשה במעמקי נפשי. דומה, כאלו עד הנה עמדתי מכוסה ומסותר, ופתאום נפלו כל המעטפות מעל נפשי ואני עומד עירום לפני, והיא מציעה לתוך תוכי, אני בוש ונכלם ויש לי חפץ להתכסות — ואיני יכול, איני יכול... בודאי הרגישה כבר בדברי, כמה אני חלש, כמה שגיאות בחיי, כמה עול ראיתי — ולא מחיתי, את כל האנכיות הגסה שבי הרגישה... ובושה אוכלת אותי. אולי כבר חרצה משפטי, כמו שחרצה על מינקין... ובכל זאת לא אוכל להתחפש, לחפות אף על מום קל, להתראות אחר משאני באמת. לא, לפני לא אעז

לשקר, תמים אתהלך עמה, כעס אלהים. את כל מעקשי-לבי אגלה לה ואין לי דבר נסתר מפניה...

וכשאני הולך הביתה, נדמה לי, כי כבר מצאה את עוני וכבר הייתי לה לזרא. עתה נגמר הכל, אבד הכל... לבי פועם בחוקה. מתי אשיב ואראנה? מה, אם פניה יהיו זועפים ולא תחפץ עוד לדעתי?
אך לא. היא מסבירה לי פניה — ומיד דאגתי נמוגה כצל. אצבעותיה הדקות בתוך ידי.

היא אינה זועפת. והלא היא ודאי יודעת את מומי. אי-אפשר שענינה אלו לא תראינה... כמה היא טובת-לב, חנה'לי שלי!...

רק אני לבדי יודע אותה, והם עורים ועיניהם טחו מראות. בא שמואלביץ, הסוחר בעל הבלורית, מדבר על עסקיו שהצלחו, מספר בדיחות. היא צוחקת. אין הוא מרגיש כל יראת-הכבוד מפניה; אין הוא מזדעזע מפניה. לא, אין הוא מבין כלום, כלום.

היא בן-ארצה של חנה. הוא מתפאר לפני, כי יודע הוא אותה מכבר, אני צוחק מלא-פי. הוא — יודע אותה מכבר? שקר בפיו, שמואלביץ, אינך יודע אותה כלל, אתה אינך מסוגל לדעתה...

התדע את אלפי הנעימות והצלצולים שבקולה, כשהיא אומרת, מר רובין? הראית את רטט לחייה, את היופי המופיע כהרף-עין על פניה? החבין, כמה גאות בעיניים ירקרקות אלו — וכמה רוך בעיניים ירקרקות אלו? ההקשבת לזעזוע נפשה, כשהיא מתמלאה עצב בלי-קצה, עד שגם השמים כאילו יתאבלו אתה — והראית אותה, כשהיא מחליקה אתי על השלג, כשלחיה מתאדמות ולמולי יפעם לבה הקטן?

לא, אתה אינך יודע אותה כלל, שמואלביץ עלוב, ולא תוכל לדעתה...

באה מניה, חברתה הגוצה והכרסנית. היא מוכיחה אותה, על שאין סדרים בחדר. מדוע לא הסיקה התנור? חנה מחנצלת לפניה ובת-צחוק על שפתה. היא שכחה — כך ישבה והזהה מעט... כילדה קטנה היא מתנהגת, מוכיחה אותה מניה, ועיניה מתרוצצות. יש לה, למשל, משרה מצוינת בשביליה, יותר טובה.

היא, חנה, מניעה ידה ועיניה הולמות. האם לא אחת היא, איפה להיות? איך לחיות? לו אך יהיה קצת פנאי להזות...
כילדה קטנה היא, מוכיחה אותה מניה. מניה זו בטוחה, כי חנה נופלת ממנה. כמה אין זו מרגישה כלום!
כי כלם עורים ועיניהם טחו מראות...

אך לפעמים רחוקות יעלה בידי להטותה לדעת קצת לטייל — היא כל כך עיפה ממשרתה, היא כל כך אוהבת לשבת ולהזות — בימי ילדותה, בעולמות העליונים, בצללים שעל הקיר...

והנה אני מתהלך אתה ברחוב. מסביב ללמות מתגנדרות ומפרקסות ועלמות צנומות ואי־מפרקסות, ובכלן טמטום־לב וגסות, גסות... מרגיש אני, כי הנה'לי יכלה להיות למלכה עליהן - כי כלן היו צריכות לנשק כפות־רגליה... והן - הן לא הרגישו כלל בזה, שעברה על פניהן. הן לא הרגישו בייסוס של פנים עגולים וחורים אלו ובחנה של שומה קטנה זו על שפתה העליונה. זיו־השכינה חלף עליהן, והן לא הסתירו פניהן ולא כרעו ברך, כי כלם עוררים ועיניהם טחו מראות."

ורק אני רואה את המראה, רק לי נתגלתה שכינה זו. אבל משום מה בהביטי עליה אמלא עצב ודבר מה יכוך לבי... האם זהו משום שאני מרגיש, כי יש ביופי זה משהו מיפי בציר, שלא יאריך ימים, וקצר כחך להפריע, לאחוזו בידים, לבל ילך וימוג... או לא, זו היא הרגשה אחרת, יודע אני, כי שפתים אלה מתעותות ועינים אלו, שפעמים הן רכות ופעמים עוות ודוקרות - אינן מביאות אושר. יש בה אותו דבר מיוחד של נששות, שלהן לא נתן האושר שבחיים, של נפשות, היודעות לספוג מן החיים רק את המרירות... אבל מה בכך? הן לא לאושר אני שואף, כי אם לחיים - להמית־חיים מושכת. וכמה חפצתי, שתתן לי גם לי מחלקה, שאת רעל חייה אקבל מידה... רק לזה צפיתי - אתה יחד להודעוץ ולרעוד...

II

... הלא זה כמה צפיתי לאותו דבר, לה צפיתי, לגואלת־נפשי. ועיני כבר כלו מחכות ונפשי יבשה בצמא... אבל באותו רגע שהרגשתי, כי כל זה בא, נבהלתי והייתי כהלום־ברק... כנראה, בימי־הסתו נארג הדבר, אשר לא אדע אכנהו. יחד עם הזרעונים הנמים בחיק האדמה המחכים לאביב כי יבא, גם בי אותו דבר וחכה. ויחד עם הסנוניות הראשונות והפלגים השוטפים בתוך לבנת השלג - בצבצה פתאם ותלהט בי האש ולא ידעתי, מאין באה. אולי קרן אחת תועה של שמש אביב נכנסה לנפשי ותעל את האש - אך פתאם בערה ותלהט בכל הפנות החבויות... הלזה יקראו בני האדם, אהבה? הלזה, אשר יסער רוחי וישכרני ויוליך ראשי סחרחר ויוליך בי צחוק ודמעות כאחד ויעוררני לדבר תועה ולהשתובב, - הללהב זה, שאחזו בי ואוכל אותי כליל - הלזה אכנה בשם קטן זה, שם צונן וקפוא?

לא, אני לא אדע איך אכנהו - פלא ואי־מובן היה הדבר, אשר בער בי ואשר השכרני...

כאלון המשגשג מול תכלת־שמים ומחניק כל הצמחים הזוחלים, כן צמח בי אותו פרח־הלהב, פתאם הרגשתי, כי אין בנפשי מקום פנוי ממנה - כי לא

גשאו בלב כל מחשבות על אודות עצמי ועל אודות אהותי רחמי, שאני מפרנסה ועל אודות עבודתי – כי הכל בי ישיר והכל ירנן באלפי קילות: חנה'לי, חנה'לי!

ולשוא אנסה להחליץ מכבליה – לשוא אבקש להשיב לי חרות...
כי אנה מפניה אברה?

אם אשא עיני אל על, אל תכלת הרקיע אביט – משם יציצו עלי זוג עיניה הירקרות, המבהיקות והמושכות. שם בין העבים אראה את צארה הגמיש, צוארה-הברבור, ואת הגומה שעל לחיה ואת סנטרה הקטן והדק, ואת השומה שעל שפתה העליונה.

ואם אציץ מטה, וראיתי מן השאול את עוות שפתיה ואת מבטי עיניה, וידיה הגמישות מתפתלות כנחשים סביבי ומושכות אותי שמה, אל בורתפתה... אם אברה מעיר ובשדה אתבודד – והנה גם שם האילנות בלחש צמרתם יקראו לי את שמה, "חנה", וגם הצפרים המצפצפות ברקדן משוכה לשוכה תקראנה לי: "חנה'לי".

ואם אתערב בין המוני-אנשים ברחובות קריה – מכל שיתה ושיחה ומכל פה ישמע לי שמה, "חנה"...
גן עדן היא לי – והיא לי שאול-תפתה. כי אין לי מנוס ומפלט מפניה...

אני כשכור, אני מתנועע בלכתי. מה היין אשר בקרבי?
הולכים אנשים חורי-פנים, אך שמש-האביב זורחת מעיניהם. מרטטים על הלבנות עליים דקים, עליים צעירים, כאפרוחים קטנים הרוחשים בקנם. הלבנות מבהיקים ומאצילים אור תחת קרני השמש.

מדוע תזהיר כה השמש? מדוע יהמו כה הפלגים, יפוזו וירקדו?
אין זאת – כי משתה גדול בעולם, משתה חנה'לי... הכל שתה והשתכר... הולך אני מתחת לבכאים. שם מלמעלה עליים מתלחשים; נדמה, כי מפוזים הם ורוקדים מצמרת לצמרת. קול פסיעות עליהם – שם ענקים מתהלכים, תושבי הצמרות. צעדיהם אטיים וסוד זה לזה ימסרו. זהו סוד נפשי וחנה'לי...

החמה שוקעת. עבים ורודות עמדו משוט – הן קפאו בשמי רקיע, כל עלה וכל בד קפא. אין רחש ואין זעזוע. מדוע נדם כל העולם?
אין זאת, כי מקשיב הוא לשירה ההומה בקרבי פנימה. עומד הוא משתאה ומקשיב לשירת חנה'לי...

יש חפץ לנפל על האדמה, לרנן בקול רם באוני העובר ראשון:
חנה'לי, חנה'לי...

אני משוטט ותועה מרחוב לרחוב. כל הלילה אני משוטט. אני מקשיב לרחשי האביב, זהו האביב הראשון, שאני רואה. אמנם, הרבה אביבים כבר עברו. ובכל זאת ברור לי; זה האביב הראשון בעולם; משום כך ינוצצו

העלים — הם יודעים, כי ראשונים הם לבריאה. — והעולם כלו אין עליו כתם, הכל טבל באיזו אש גדולה, הכל מצוחצח וטהור ובעיני ילד מביט עלי... אני תועה בין סמטאות מרופשות, בין מסלות-ברזל ומסעות שורקים נודד אני, בקרפפים עזובים ושוממים. כאלו רוצה אני לבשר לכלם את הפלא שהתחולל בי, כאלו בא אני להריק על כל מקום ומקום מן האש אשר בי... ופתאם אני יושב עיף ומדוכא. אני סר הביתה ואיני זו ממקומי, כל העולם נעשה צר מהכיל את סבלי, וסבלי מעיק עלי ומעיק עד בלי-נשוא. באה אחותי רחל, הקטנה גזוזה-השער. היא מספרת לי על דבר למודיה וזרכיה — איזו מעשיה ארוכה. אני מביט עליה, מביט — ואיני מבין מאומה, מה אמרה לי? — חוזר אני ושואל. „רבשׁע — מה לך? מדוע כה מבודר הנך? החלית? — פניה דואגים... לא, לא חליתי, כי אם טוב לי מאד — ואני מחיך חיוך של אושר.

הה, חנה'לי, חנה'לי! לו יכלתי להגיד לך את אשר ימלא עתה לבי! אבל לא, אין צורך לדבר דבר. יש לי חפץ ללכת לבדי — לאשר יוליכוני עיני, ללכת וללכת עד שתכשלנה ברכי ואפול מעיפות על האדמה ואז אשקנה ואחבקנה... או לא! לשבת עצום-עינים ולשמוע לשיירה המשתפכת בקרבי... והכל מצטרף בשיירה זו: נענוע העלים, שריקת הלוקומוטיב כבדה-משא, קול הילד בעל ראש-הפשתה — הכל... בדמיוני — וימי חיי עוברים לפני. כנפים נתנו לי ואני משוטט פתאם ובא לתוך העירה הקטנה, בה עברה ילדותי, ובגן-האגסים העתיק, שהקשיב לגעגועי אליך. אני מאסף את חלומות-הזוהב שחלמתי אז, ילד הווה תחת צל ערמון... ושוב אני משוטט ובא אל הכרך הגדול, בו הלם לבי בנעורי, וגם שם אני צובר שרידי תקוות, תוגה לוחצת-לב וליילות מלאים צפיה לך... אל בין הספרים אשוטט, אשר קלטו את שיחי, וכל אלפי הקרעים אאסוף עתה, וכל רבבות החלומות, נדחי חיי הפזורים, אקבץ, וטלית חדשה אארוג מהם, פורפורת-פאר מלאה אבני-יקר ומרגליות לך, לכבודך, חנה'לי.

חנה'לי, הלא אינך יודעת, מה חזק אני... אל תראיני, שעיני רכות, שפני קדרו ורוחי ינוע. כנפים אמיצות צמחו לי עתה וידי הוצקו ברזל... תנו לי הרים ואעקרום ואתחנם, עולמות רקובים ובלים אהרוס ועולמות-פלא אבנה תחתיהם — לכבודה של חנה'לי, חנה'לי שלי.

הה, מה קלה הנשימה! מדוע קדרו כל האנשים, מדוע יעגמו ככה? הנני ולקחתי מאש לבי והאירותי כל פנים והצתי נגה בכל עינים, ושפכתי זיוה, זיו חנה'לי, על כל זוית...

כי זה כמה צמא לבי, צמא למוזב גדול, אשר עליו יבער, אשר במקדו יאכל כלי.

ואני שוטטתי ותעיתי, לאפסיימים נדדתי, את המזבב בקשתי לי. מצאתי אהבה לנאנקים, לאנשים גועים בדמיימיהם, חמלה לעולם מתבוסס בדמו — על מדורה זו הצתי לבי — ולא נאכל כלי...

אהבה לעמי האמלל, לעם נפזר, מפורר ברפש—וילגוש לבי ויִלְהֵט ויחז
 ניצוצות, — אך כלו לא נאכל...
 ככה העיתי וערנתי לאש הגדולה אשר תשרפני, כערוג פדפר ללהב...
 וענה, חנה'לי, תהי לי אהבתך למוקד—אולי הפעם ילהט לבי, אולי
 יוצת באש מעורת—אולי עתה יגיה דרכי, עתה יעלה על המוקד כלי...
 —————

III

אני מרגיש, כי צריך אני להגיד לה, לספר לה את אשר התחולל בי.
 משונה הדבר: לא מפני שדבר זה נוגע לה, מפני שהיא הממלאה
 את לבי שכרון, אני מרגיש צורך זה. באמת, עתה די היה לי בזה, שאני בעצמי
 הקשבתי לשירת אהבתי, שהתיחדתי עם עצמי, אבל פשוט: הלא אין לי דבר
 געלם ממנה ואין סוד אשר אכחד ממנה, ועתה איך אוכל ואסתיר ממנה אש זו
 אשר בי?

אבל איך אספר לה את הדבר?
 פשוט אמר לה—אגיד לה ישר אותן זמלים „חנה, אהבתיך”— „אני
 אוהב אותך, חנה'לי”... אותן המלים הזבזביות, שפיות רבים כל־כך אמרו
 אותן—הזה יהיה אשר יסער לבי?

או לא. אני אספר לה הכל בפרוטרוט. כי שכור אני ממנה, כי אתה
 יחד אקום לבנות עולם גדול, עולם חדש וכוכבים חדשים ושמש חדשה...
 האם לא שמעה את אשר כבר לחשתי לה בדמיה־לילה, בשכבי לבדי
 בחדרי הדל? הלא אז עמדה לפני תמונתה ואני ספרתי לה הכל, הכל... מה
 תאמר? היא לא היתה עוד אף פעם בחדרי? אבל אני זוכר ברור—היא עמדה
 לפני ואני לחשתי לה על אונה—אני ראיתי לפני את עיניה הירקרקות וצוארה
 הגמיש והשומה שעל שפתה—ושעות שלמות שווחתי אתה והתרפקתי עליה...
 אך לא, אני אגש, אחז בידה ואשאל אותה, הלא היא פקחית כל־כך ועיניה
 חודרות, אי אפשר שלא תדע בעצמה את אשר היה לי... היא ודאי הבינה זה
 כבר, זה כבר...
 —————

ככה אני הולך כל היום וחושב, מה אומר לה לכשאראנה וכשנדמה
 לי, כי מצאתי את דברי—הם נדמים לי תפלים כל־כך ומחוסרי־טעם, ואני חוזר
 וחושב וממציא לי מלים אחרות, וגם הן אינן מוצאות חן בעיני ואני מסיחן
 בנעל־נפש...
 —————

ואני חוזר לחשוב מבתחלה...

אני הולך אליה, בעוד רבע־שעה יחתך גור־דיני. רגע אחד קם הפך בלב
 לשהות עוד קצת, לדחות קצת את הדבר... אבל איזה כח דוחף אותי מאחורי ואני הולך,

שפתי צמודות ועיני משפלות לַמטה, ובלבי הרהורי תשובה על „החטאים“ אשר בי, חפץ אני להִתְלַבֵּן ולהיות טהור, כמו בילדותי, בשעה שהלכתי לַ„כל נדרי“.

משום־מה עולה על לבי אותה אמונה תפלה וטפשית: אם בטוח אני, כי אצלה בדרכי, סופי לנחול מפח־נפש, אבל אם לבי ירא ודואג – אז אצליח; הטוב בא בהיסח־הדעת. ואני משתדל, כמו להשלות עצמי או את מי שהוא, לעורר בי דאגה וחיל – ושב ונזכר, כי אין זו אלא אמונה תפלה...

בבהירות משונה נחתם בלבי קולו הצעקני, המונוטוני, שיש בו כעין קובלנא על מי שהוא, של מוכר־העתונים, המכריז „עתון ערב – עתון ערב“. ומה משונה ומגוחך הוא הנער ארוך־החוטם, המצויר על הרקלמה, שזה כמה פעמים עברתי על פניה ולא שמתִי לב לה... אני תוחב, מבלי להתעכב, כל מה שיש בכיסי להלך, העומד בקרן הרחוב. הולך אני, נתקל באדם וממהר הלאה. רגלי נושאות אותי. הלב כאלו עמד מפעום והמח מחשוב מחשבות...

והנני – לפניה. עיניה האפורות־ירקרות ננעצות בי – ומיד אני מרגיש כי כל מה ששננתי לי כל העת, כל הדברים שחפצתי לאמר לה – הכל נדף כעשן מזכרוני, ועתה איני יודע מאומה ואין לי להגיד מאומה.

– התדעי? – מוציא אני סוף סוף מפי בקול נחר – יש לי דבר לאמר לך. דבר חשוב מאד. כלומר – כך הוא הענין...

„לא זאת, לא זאת צריך לאמר“, חושב אני לעצמי ביאוש.

...אני יושב למולה על הספה, ידי אוחזות בידה הקטנה ועיני מביטות לעיניה ודבר־מה לוחץ גרוני ככצבת ואני מגמגם בקושי איזו מלים. היא מביטה אלי בחבה וברך...

– זה כבר – זה כבר חפצתי לאמר לך. כלומר, לא זה כבר. זה באמת נתברר לי עתה... האם לא הרגשת גם את בזה? הלא...

אני מביט אליה בתחנונים, כילד קטן. והיא מביטה בי וזוית אחת ששפתיה התעותה ומבטה נעשה חד ודוקר. פתאם הרגשתי – זו הפעם הראשונה שהרגשתי, כמה אכזריות – אכזריות איך־קצה – בעוות שפתים זה – הדבר הוא... אני אוהב אותך.

המלה נאמרה. נשתתקתי. אני מכסה קצות אצבעותיה בנשיקות חטופות, צמאות וקונבולסיביות...

ופתאם – והיא השמיטה ידה, נרתעה לאחור ונצבה נגדי.

אני זנקתי אחריה, נגררתי לחבקה...

אך הנה ננעץ בי מבטה, מבט עינים ירקרות קר ומצוה. מרגיש אני, כאלו נחשים יוצאים ממנו, מתפתלים סביבי, כופתים אותי, ופתאם – ואני עקוד ולא אוכל לזוז ממקומי ולהוציא מלה מפי.

רגע של דממה. אני יושב טכווץ וכפות והיא מביטה עלי. הרגשה כזו בודאי מרגיש הארי בשעה שמבטו של אדם כופה אותו לרצונו. עיניה אכזריות ומקפיאות, ואני מרגיש, כי רצוני מסתלק והן שולטות בי על כרחי – אלה העינים הירקרות...

הה, מה יפתה ברגע זה! ודוקא ברגע זה הרגשתי הרגשה ברורה, כי היא לא תייה לי - שכם אטלסי זה, הנשקף בעד החולצה, און קטנה זו ורגל חטובה זו, עד עולם לא יהיו לי, עד עולם, - ודוקא ברגע זה שהיא רחוקה כה וזרה, היא יפה כל-כך, יפה וגדולה, כאשר לא הייתה עד עתה...

... הביטי עוד קצת כך - בעיניך השולטות וכופות אותי ולוחצות גרוני... לא כלום, אני אשא הכל, אבל אני עוד רגע אציץ בך - כמה את יפה, חנה מלכתי!

והיא אומרת בקרירות:

- מנין לו, שיש לו זכות... למחשבות כאלו? דבריו אינם עושים עליה כל רושם. לחלוטין - שוב רושם אינם עושים. היא חפצה להיות בודדה, שיעזובה לנפשה. כך - לשוחח מעט אהבה. ועתה - עגה ילך לו מכאן... בעצמו יבין, כי עתה אי-אפשר יותר... ילך לו לארבע רוחות השמים...

אני מרגיש כי עוד הרבה הרבה יש לי לאמר לה, אך גרוני מכווץ ולא אוכל לזוז ממקומי, וכל מלה ומלה שלה דוקרת, והיא בשעה זו כמלכה בפקדת...

לא כלום, הרבי עוד לדקור - אך מבטך אל חסירי מעלי, הניחי לי לשרת פה אצלך - חנה'לי, כמה את יפה בשעה כזו!

אך לא. היא אינה חפצה יותר, אין לה פנאי - היא אומרת. עוד עליה ללכת היום אל מניה חברתה...

- אני לא אוסיף, לא אוסיף לדבר עוד דברי-שטות... כך, לבוא ולשוחח מעט כאשר עד הנה - אולי תרשי לי? - מדבר אני תחנונים, וכמה אני שונא את עצמי, על שאני נכנע כך...

- כחפצך, מר רובין, כחפצך... אך עתה אין לה פנאי - שלום...

קדרו השמים. זומות הסמטא דממו - בלי מלים מלויים אותי מבטי עיניהם האדומות, הם יודעים את אבדתי.

עתה אין תקוה. עד עולם לא תהיה לי...

צעירים וצעיות מטיילים בפרור; זרועותיהם שלובות והם מתלחשים, ועיני עלמות, עיני-שקדים תמימות, צופות באמונה ובבטחון, והבחורים מביטים בעוז ובשמחת-נצחון. רק אני הולך בדד.

ואתה, רובין, העזת לקוות? הלא ידעת, הלא ספרת לך לעצמך: בת מלכה גאיונית היא ומלכים שחרו אהבתה וכרעו לפנייה וממלכות נתנו לה - והיא מאנה בכלם...

ואתה חשבת כי טוב הנך מאחד מהם?

עתה נגמר הכל. אני לא אבקש אותה, לא אתפלש לפנייה - לא אוסיף עוד לראותה...

אך עיניה הירקרות קמות לפני יחד עם עוות שפתייה. למה אשלה את עצמי? האוכל להיות בלעדית? לא, אני מוכרח לראותה והלא היא - הרשתה לי לראותה. היא לא תמנע ממני את הדבר. היא תוכל להתנהג עמי כעם כלב

קטן ונכנע, עם טרוזוֹ" שלה, לנגדה אשב ואביט במסירות נפש עליה ולמוצא שפתיה איחל ולכל צווי קל היוצא מעיניה — מעיניה הירקרות. אני כתבתי לה, הלא אני מסתפק במועט, בקצת ידידות, בקורטוב של ידידות. הלא אני משורר, ואיוזו משהו מחוסר־טעם דיו למלאני אושר — איזו עב דקה וארוכה, הנמתחת ברקיע, איזה פס־אור על רצפת חדר. דיי לראותה, לשמוע רשרוש שמלתה, לא יותר".

הה — כמה שקר! בפעם הראשונה הכתמת עצמך בשקר, דוד רובין. הלא באמת חפצת, שתהיה שלך, כלה, כלה בלי שארית, עם שערותיה ונשימתה החמה ולבן בשרה...

וכשאפגשנה אהיה קר ושליו...
ואתם, כתלי ביתי, אני משיעכם, שלא תגלו לה דבר, התשמעו? אל תספרו לה, כי התפתלתי מכאב, כי נשכתי כרי וראשי חבטתי בקיר — מעצר תאווה שלא תמלא, לא תמלא עד עולם.
אל תלכו רכיל, אל תגידו לה.
פן תעור דאגה בלבה, פן יעלה נצוץ חמלה בה, יוצת בעיניה הירקרות, עיני גאיונה. ופן תעלו, פן תשמח על שלטונה, ותדות־מושל, חדות־נצחון תעוות שפתיה...
קר ושליו אהיה לפניה.
ואתכם אני משיע, שרירי־פני, אל תבגדו בי, אל תגלו סודי, ואף זעזוע קל לא תזעזעו בראותי אותה.
ואתן, עיני, הבטנה בגאון ובמנוחה, אל תעונה להתחנן לפניה — אל תלכנה רכיל ואל תמעלנה בי...

אך הה, הם בגדו בי כלם! עיני מצמצו ופני התעותו עוות של כאב ופי גמגם שלא מרצונו מלים מקוטעות. היא הבינה — ושוב הביטה באותו המבט הקר, המלא חדות־נצחון, ויפיה השליט הזהיר מעיניה.
ימים אחדים תעיית ברחובות.
בלילות צחקתי מר, חבקתי אותה בחלומי, הקיצותי — ואחז בכל מאמצי כחי במטתי, לבל אשוע מכאב.
סרתי לבי־מרזח לבין אכרים שהבל יי"ש נודף מהם, זוכר אני איזו קטטה שם, שוטר שהביט עלי בחשדנות.
ושוב אני הולך, הולך מבלי ראות מאומה.
ועיניה הירקרות רודפות אחרי; עומדות הן לפני ונחשי מבטיהן מתפתלים סביבי ולופחים ומושכים אותי. הן לא ירפו ממני, לא ירפו...
ואיני יודע, איך היה הדבר, ואולם כשהקיצותי מהזיותי, והנה אני עומד באותה הסמטא, על יד ביתה...
אך רגע קל אשים עיני עליה, ואחר אלך לי. שוקט ומנומס אהיה, והיא תאמר בלבה, כי הכל עבר.

— מר רובין? מה שלומו?

נדמה לי, כי ברגע הראשון ראיתי שמחה גדולה על פניה. כן, היא חפצה, חפצה לראותני, היא ערגה אלי! אך לא... מבטה שוב קר ואינו אומר מאומה. — היודעת את? ספר מענין קראתי — ספר שירים.

אנחנו מדברים בספרים ובמכרינו ובמודה האחרונה. אני מרבה לדבר. נדמה לי, כאילו נהר סוער מלמטה לי, ואני פוסע על גבי קורות צפות ומתנועעות עליו. עוד רגע — ואפול המימה ואסחב גם אותה אתי, אבל אני זהיר וזריז ופוסע בשלום על גבי הקורות.

המרגישה היא? המרגישה היא כי מתאפק אני בכל כחותי — כי חפץ הייתי להתנפל עליה ולחבקה ולמלא בנשיקות את הגומה שבצוארה ואת ערפה ואת חזה?

אי-אפשר שלא תרגיש. לא, עינים אלו יותר מדי פקחיות הן. אין זאת כי גם לא נעים לפסוע על קורות מתנועעות. היא משתעשעת בזה. השיחה שוטפת במקדם, כמו אז בלי-הסתיו, כאלו לא אירע כלום...

אך כשאני הולך משם, אני אוחו בשערות-ראשי... מה עשיתי? היא שאול חטאתי, היא שקרתי לה ומסוה-רמיה שמת על פני... התהיה לי כפרה על זה עד עולם, עד עולם?! ומעתה — תמיד כשאראנה אצטרך לשקר לה, ללבוש מסוה לפני חנה-לי... אף רגע לא אעז להסירו. חנה, למה ראיתך! היא מלא יופי היה לי העולם, כל גוף אשה מעין מושך וכל עלמה אוצרת-עלומות. ועתה משראיתך, חשכו לי כל האורות, וכך, כל הנשים, קטנות כה ועלובות ושפלות, רק את רמה ונשאה, גדולה וגאיונה... ובשלך חשך עולם בעדי...

וכבר ידי אוחזת בשפופרת הטלפון, „אנה מוסיבנה בביתה?“ כן... היא נגשה. ואני מרגיש, כי קולי הומך מיד. „האפשר היום להכנס?“ נכון אני לקרוע עצמי כדג. למה דברתי שוב בתחנונים? „לא, אין לה פנאי היום — היום היא הולכת לתאטרון. אולי מחר?“ יש חפץ לאמר עוד דבר-מה, למען אשמע קולה, שגם בעד השפופרת הוא משכר, כיון מגתו. היא הניחה כבר את השפופרת. וכשאני הולך מן הטלפון, אני מרגיש עצמי עיף ומדוכא, כאחרי מלחמה קשה.

והנה בא היום. השמש לא חפצה לשקוע ביום זה... בא הערב. אני מדבר אתה דברים של מה-בכך. יושב פה גם שמואלביץ — הוא מספר בדיחות, והיא צוחקת. ופתאם היא פונה אלי.

„נעים לה מאד — שבאתי. היא השתעממה כל כך.“

יודע אני היטב, כי אין אלו אלא דברים שבנמוס, כי באותו טון עצמו דברה לפני רגע עם שמואלביץ זה. אבל אין בכך כלום. לבי רוקד משמחה. כמה אני מודה לך, חנה-לי יקירתי. אני מביט בתחנונים: עוד מלה אחת של חבה. הרי לא קשה לה. היא על כלב בשוק תחמול, לקבצן זקן תתן פת-לחם

ואני — אני אביון שבאביונים וצמא אני למלת־רמיה אחת. הלא אחר כך אוכל לחזור ולשנן לי כל היום, באותה הלשון עצמה: חנה'לי אמרה, כי נעים לה מאד שבאתי — היא השתעממה כל־כך. ביום ובלי־לה אהזור על דבריה, דברי־הרמיה, וימים אהדים אהיה מאושר בכחוו... אך לא. היא אינה חפצה יותר. מבטה שוב קר כקרה! עד עמקי הנשמה נוגע קרח זה. דומיה. פתאם אני מרגיש, כי יותר לא אוכל לשקר לה, להתחפש, לדבר על השקיעה, על הספרים והמחזות. כי אם אדבר — אז יבערו דברי כאש... ואני שותק. ודומיה זו אין זו אותה הדומיה, שהיתה בלי־הסתו, שבה הגה הלב ומיתרי כנור רעדו, מעיקה היא כדומית־חורף. בדומיה זו מרגיש אני, כי איזה דבר יקר מאד מת, ותשועה אין, ויש הפך להפיר את הדומיה בהגה חסר־טעם — והפה כבול... כבחלום זועה...

לענוי היתה לי חנה'לי ולמכאוב תמיד. ובכל זאת — ברוכה תהיי לי, חנה'לי יקירתי. על כל טפת־רעל אשר תשקיני, על כל מבט־כפור שתנעצי בי, ברוכה תהיי לי. על הרגעים אשר תרשני לשרת אצלך ולשחות בצמא את חלקת צוארך, צואר־הברבור, ולהקשיב לקולך המשכר — ברוכה תהיי לי. ועל לילות־הנדודים שם בחדרי הצר, בשעה שאתפתל מכאב ואחשוב להשתגע מצמאון לא מרווה לנופך המרטט השזוף — ברוכה תהיי לי. ואם נעים לך הדבר ומשביע גאונוך, הכי בלבי בכח, אל תחוס, פצעי, פצעי את לבי — ואני בכל זאת לא אחדל לברכך וללחוש את שמך: „חנה'לי מלכתי, ברוכה תהיי לי!“

... וכמה אני שונא אותך, חנה'לי!
יש רגעים, שהייתי חפץ שתמות, שתמות, ורק אז אשתחרר משלטונה הארור, שלטון הקסם...

אני משליך שקוצים עליה. אני אומר לעצמי: היא אינה יפה כלל, קמטי־זקנה על פניה. היא גאיונה ורעת־לב. היא כבר אהבה אחרים, וידי אחרים כבר חלו בגופה.

אך לשוא אנבל אותה, עיניה לא תרפינה ממני. אני מחליט, שלא לבוא אליה יותר. רק היום — הפעם האחרונה אבוא. אני אגיד לה, כי איני ירא אותה, כי לא אתרפס עוד לפניה וכי בז אני לה ולשלטונה. כל זה אגיד לה בפניה...

אך כשאני בא, אני שוכח הכל. אני מחכה, אולי תצוה לי דבר־מה במבטה. היא יושבת עם שמואל־ביק. היא מבדחת אתו. אולי לא תשים לב כלל. אני מיותר פה, מיותר לגמרי. ואני יושב ומצפה, אולי יעלה בידי לגנוב בת־צחוק, שהיא שולחת אליו, לגנוב בת־צחוק בדרך ולקחתה לי.

והנה חיכה אלי, יש לה מכרה, אותה מניה הקטנה, היא נשארה בלי משרה, הלא מכרי רבים – אולי יודע אני משרה? היא היתה אסירת-תודה לי, תודה רבה היתה מחזיקה לי...
ואני הולך ומשוטט, כל היום אני משוטט. את עבודתי עזבתי ואת אחותי רחלי הקטנה, אשר עלי לפרנסה, כמה נעים לדעת, כי קרבן כזה הבאתי בשלה – והיא לא תדע...
אני שר. היא נענעה לי ראשה לאות-תודה, וזמן רב אני הולך ומהרהר באותו נענוע-הראש, ואני מאושר.

חנה'לי! אם את אינך חפצה – שלא מרצונך אמליכך עלי, והיית למלכת-לבי ולשליטת-חלומותי.
לשוא תגרשיני מפניך. דבר זה לא יעלה בידך. כי נמצאת את בי, בקרבי צומחת את...
שם תהיי למלכה. מדם לבי הפצוע, מכל טפת דם לבי אחרוז מחרוזת של מרגניות וספירים ואענוד כתר לראשך.
שלא מרצונה תהיי למלכת-חיי ולשליטת-נפשי...

IV

רחלי באה אלי, אחותי הקטנה.
היא דאגה על אשר לא כתבתי לה. זה כבר לא שלחתי לה כסף. אך מדוע כה דלו פני – ועיני שקעו בחוריהן?
לא כלום – לא כלום. הלא טוב לי.
היא מנחמת אותי, רחלי: ודאי אשה רעה היא, אשר אהבתיה, היא מצערת אותך הרבה. כמה אני שונאת אותה על שהיא מצערת אותך!
פתאם אני קם ממקומי ונגש אליה.
– אל תעזי, אל תעזי לדבר בה... אינך כדאית, אינך ראויה לדבר בה, אין את יודעת את חנה, כשחנה מחיכת חיוך קל, השמים צוחקים אתה. וכשאני מדבר, חנה מבינה כל רמוז ורמוז...
ואני מרגיש צורך להכאיב, למסור למי שהוא את הכאב שנצבר בי כל הזמן.
אני בועט ברגלי ומטיף מרה ברחלי, היא פורשת ובוכה. ואני חושב: למה, למה זה הרעותי לה, לאחותי הקטנה?
בני אדם! היודעים אתם, מי למדני להכאיב ולהרעיל?
היא למדתני, מידה זאת לי, בראשונה תמים הייתי, ואך להאיר חפצתי ולשיר שיר-זוהר, שיר-חדוה. אך היא באה ותמסוך רעל ללבי ויפגעע ויחלחל בי. ואהי אח לכל זועף ולכל גוע בעונו.
אני הולך ברחוב. עתה לא יתלחשו עוד הענקים, תושבי הצמרות, על אודות אהבתי. הלבנות לא יזהירו עוד, ופני האנשים – פני-חול טרודים.

ואני – מבין לכלם, לכלם. אני מבין, מדוע שם בקרן-הרחוב תגרניות נצות ומגדפות זו את זו. אני מבין, מדוע עלמה מפרקסת זו תובעת בפה ועיניה מביטות ברמיה מעל לחייה הדלות והמשוהות ששר...
ואני אח לכלם, לכלם..

היא מונעת עצמה ממני, אינה הפצה, שאראנה.
אני אורב לה ברחוב, למול הקונטורה, שהיא עובדת שם, אולי יעלה בידי לתפוס מרחוק את עוגל סנטרה הקטן, עוברים ושבים נתקלים בי ודוחפים אותי, ובתמהון ובחשד מביטים בי.
סר אני לבית-האוכל, יושב על שלחן-שיש קטן. היא אוכלת פה, אני יודע. כבר קראתי ואכלתי, והמלצר שואל, מה אני עושה פה. והנה היא, היא מבינה, כי בשלה באתי – ובמבטה הגאיוני אני מרגיש שמחת גצחון. שמחה – ובוז, בקרירות היא עוברת על פני וביפיה האכזרי...

אירע הדבר, אשר כל כך יגרתי ממנו – וידעתי כי יבא.
– היא צריכה לאמר לי, פשוט וישר, יסלח לה...
אני יודע, מה שתאמר לי, וצונח על הספה וידי אוחזות בה באחיות קונבולסיבית.

– הייתי לה למועקה, היא אוהבת את הברידות, היא אוסרת עלי.
השומע אני? היא אוסרת עלי, פשוט, לראותה...
יותר לא שמעתי...

בראשי זמזם רק רעיון אחד: תם הכל, הכל יגמר...
רצתי כמשוגע. נהקלתי באיזה אנשים, חרפות שמעתי. ראשי מדובלב ועיני תועות.

כן, עתה נגמר הכל... אין כל תקווה...
וכשהחנערתי, הרגשתי ריח טווב, אני עומד על הגשר.
טופחים מלמטה גלים שחורים, גלים דלוחים.
לגחן ולזרק את עצמי בבת אחת... או יגמר הכל, העבדות הארורה, שלמונה הארור, הענויים הנוראים, אז הבא מנוחה, מנוחה...
אני אוהז בסומכות הגשר – אני מרגיש בכר בגופי את רטט המים, הסובבים, הקרים, השאננים.

ופתאם רעיון חלף במוחי.
מה יהיה לתמונתה אשר בקרבי?
נרתעתי לאחור,
כן – כפשע היה בניי ובין חטא-מות! אם אשליך את עצמי – אאכד את חמונתה, את תמונתה הזכה אשר בי ועיניה הטהורות, העמוקות, והשומח שעל שפתה...

כן – הלא עוד רגע והייתי רוצה אותה!
 אני מפשפש בעצמי, כאדם שנשא כל־יזכוכית ונפל, והוא בודק, אם
 לא אירע פגם בכלי. כן – היא עודנה בי, בעצם תמה, כמו שראייתה בימי
 הסתו – תמה וטהורה ומחית לִי.
 פתאם הוברר לִי, כי אינני דל וריק, כי אינני בדד. עוד יש לי רב.
 בקרבי תמונתה...

כן, זאת היא חובתי. לנצור אותה מכל מטמון, לבל תאבד ולבל תכער.
 נעשיתי חשוב בעיני עצמי. אני נושא בקרבי את חנה – והיא לא תדע! אני
 נושא בי את זהר עיניה, את יפיה השמימי, אשר לא יזקין בי ולא יבול...

חזרתי הביתה: אני נשארתי לבדי. וחובה אחת קדושה לִי: לשמר על
 תמונתה.

עתה, כאשר היא, החיה, היתה לרעת־לב – אני אשמר על התמונה.
 נדמה לִי, כי עליה הפקדתי מי הפקדני, לא אדע, אבל ברור לִי, כי מי־
 שהוא, נעלם ואדיר, צוה עלי: ראה הזהרתך, שמור עליה כאישון־עינך ואל
 תפול שערה משערות ראשה וכל קמט לא יחול בה.
 ואני אמלא את הפקודה. כשומר נאמן אנצור עליה. כי מה נשאר לה
 עוד – מלבדה?

ואני טפחתי רובייתה.

את זהר־הכוכבים נצלתי מן הרקיע ושמתי לתוך עיניה; לקחתי פניני
 טל־שחרית, בהבריקם באלפי גונים לאור־שמש, ואענדם מחרוזת לצוארה
 האטלסי. מאדם עבי־שקיעה שפרתי על לחייה החורות, ולשערותיה נתתי שחור
 כאפל אשוחים בלי־סער, ולקולה הוספתי הדים כרחש צמרות וכהמית נחל...
 ובדמי לילות בדידותי פרחה בי תמונתה ותגדל ותיף.

זהר עליון, זהר־שמים היה לה.

היא לא התעללה בי. בעוות־שפתיה לא היה כל דבר אכזרי. עיניה לא
 דקרו ולא הקפואו. הן היו תמיד מלטפות.

ככל אות נפשי יכולתי לשפך שיחי לפניה, לספר על עגמומית חיי, על
 שגיאות חיי. יכולתי לכנותה בשמות של חבה: „חנה־לִי, חנה־צ'קה יקירתִי”...
 ולפעמים נדמה לִי, כי איזה פרט התחמק מתמונתה אשר בלבי, ואני
 מהרהר זמן רב ותופסו – דמות אונה הקטנה ותנועת ראשה וארשת פניה ברגע
 ידוע, כשהיה להם אותו דייפי המיוחד, שאין לכנותו...

דבר משונה מתחולל בי.

ככל אשר תגדל ותיף תמונה זו, תמונה זו אשר רקמתי בנפשי, כן אני
 פרגיש, כי שלטון עיניה של אותה חנה, חנה האמתית, הולך ומתרוּפף.
 נחשי מבטיה חדלו מלהתפתל סביבי. אותו הכח העקשני, הארור, שמשך
 אותי אל הסמטא, שעוררני לכרוע ולהכרע לפניו, הולך ונמוג.

נדמה לי, כאלו תמונה זו, שרקמתי לי, יונקת מזיוה של חנה, חנה האמתית. היא קלטה לתוכה את אור עיניה ואת רטט-עורה, את קולה וגמישיות הנועותיו, ותפרח ותגדל...

ולעומת זה הלכה חנה האמתית, החיה, הלך ועמום, הלך וחור, כלבנה עם עלות השחר...

אני מרגיש, כי הצמאון הבוהר אל גופה שקט בי ואיננו. אבל משונה הדבר: אין בלבי כל שמחה על חרותי. כאלו דבר-מה קפא בי, מת בי, ובמנוחה קופאת אני מביט על חרותי ששבה לי.

V

עבר חדש ימים.

נפתחה הדלת – ואני ידעתי כבר, כי זאת היא.

כן, כל הזמן ידעתי, כי היא תבוא אלי, לחדר זה; ידעתי, כי כך תבוא, כמו שהיא עתה, קדרות על מצחה הרחב וכפופת-קומה קצת וצעדיה בלתי בטוחים מעט, ובמעיל שחור זה.

וכמה התפללתי על זה! אז התפללתי על זה, יומם ולילה צפיתי, שרגליה הקטנות תדרכנה בחדרי, והיא תשב פה ועיניה רכות ועצב על פניה. ועתה – עתה איני מרגיש כלום. כאלו קפא בי איזה דבר, וכלום לא ירחש בי...

– היא צריכה לאמר לי... מדוע איני בא אליה? הן לא היתה זאת אלא בדיחה כשאסרה עלי... לא ידעה, למה אמרה זאת.

היא יושבת על קצה הספה וממלמלת ניר בין אצבעותיה העדינות. – היא אינה יודעת בעצמה. יש לה איזה טבע ארוך להציק למי שהיא אוהבת. היכולתי לחשוב, כי היא מרגישה רגש שהוא לשמואלביץ? היא גרשה אותו זה כבר...

היא מדברת, ואני מתפלא על עצמי. קולה אינו משכר אותי, עיניה אינן מרעידות לי. אף נים אחד לא יודעוץ בנשמתי. מנוחה שלמה מרגיש אני בי, אותה המנוחה, אשר צפיתי לה זה כמה.

אבל איני שמה על מנוחה זו. להפך – הפך הייתי לבכות, על איזה דבר גדול, שמת בקרבי, שמת והיה לאבן – על ריקנות גדולה, שנהיתה בלבי. צער גדול לחץ ומכוץ הלב, אבל אני נשאר קר ושקט... והיא מדברת באיזו קדחתנות:

– היודע הוא? באותו ערב דבר-מה קראה בפני, דבר הכנעה, ולא יכלה נשוא... הגה כמו שהוא עתה – קר וגאה כך, הוא מוצא חן בעיניה, מוצא חן מאד...

דומיה. היא ממלמלת באצבעותיה העדינות ושפתיה נעות...

– איך היא הושבת? – שואל אני – אלו חזרתי ובאתי – ההיתה שוב גאה ומכאיבה לי – אם דרכה בכך, לצער את אשר תאהב? איני יודע בעצמי, למה אני שואל את זה.

היא חושבת רגע, מסתירה פניה בין כפיה.
 - אינה יודעת, אולי... עוד הפעם היתה עושה כך. אך לא - לא! עתה
 כבר השתנתה, זרבה הרגישה והתלבטה בימים ההם...
 עתה אני מוסיף בקרירות:
 - כן... אבל אני שאלתי סתם, רק משום סקרנות גרידא. היא מבינה?
 משום סקרנית גרידא. עתה לא אשוב עוד. עתה כבר אחרה השעה...
 כמה היא קטנה ועלובה - זו ששלטה עלי, זו שכפתה רצוני,
 כמה היא קטנה ועלובה ואמללה למול התמונה, אשר רקמתי בי, רואה
 אני קמט־זקנה על פניה, רואה את עיניה והנה אינן שולטות כלל...
 ואני הוזר ואומר:
 - עתה כבר מתה אהבתי... עתה כבר אהרה השעה, רק משום סקרנות
 גרידא שאלתי...

איזה עונג מר אני מרגיש, בדברי את הדברים האלה, כל חמלה לא ארגיש
 לזו, שיושבת עתה למולי, ראשה בין כפיה, ומתפחת. איזה רע־לב מיוחד
 מריע בי שלא מרצוני תרועת־נצחון וחפץ אני להוסיף ולהכאיב לה עוד ועוד...
 פתאם היא קמה ממקומה ופונה אל הדלת.
 - למה תמהר? תשב לה עוד קצת. נשוחה קצת בדברים של מה־בכך.
 לא ידעתי נפשי - לא ידעתי. למה אני אומר לה, לעלמה זו, אותם
 והדברים האכזריים, הדיקרים?
 היא הזדקפה כולה בגאון ושפתיה התעותו.
 מבלי לאמר שלום, פנתה אל הדלת, אך נעלי־ידה אבדו לה. איפה
 הניחתן? מונחת הן לפניך, על השלחן והיא אינה רואה. היא מתרוצצת כה
 וכה, כצפור מתחבטת כרשתה, ועיניה משוטטות ומביעות מבוכה, מבוכה של
 ילדה קטנה...
 ואני עוזר לה, ואני קר וחמלה לא ארגיש. לבי היה נאבן בקרבי
 ודבר־מה יריע בו. תרועת־נצחון...

...מכתב כתבתי לה באותו ערב:

חנה, חנה! מה עשית? מה יפה היה הפרח, אשר רמסת ברגלך הקטנה
 ולא הרגשת ולא שמת אל לב. את אהבתנו רצחת.
 הלא זאת היתה אהבה, אשר רק פעם תפגש בחיים, אהבה מלהטח
 ונוערת ומכלה, אשר בהבל־פיה עולם ישרף...
 את כבית את אשה...
 הלא אז ברור היה לי, כשהלכתי ולבי שכור אהבתך, כי איזה דבר
 יבא לעולב, כי בכח אהבה זו אעקור עולם ישן, אתלוש ואטחון לעפר ועולט
 חדש אבנה ואור־שמש חדש אגלה לבני־אדם...
 אבל פלא לא היה.

כן, באחד מימי־הקיץ הלוהטים, כשהכל ללב מסביב וצפרים רננו וקמות
 הכו גלים - מתה אהבתנו וגועה. ואין בכל העולם כח, אשר יחזירה לתחיה...

היא מתה, ועל קברה לא ירדה אף דמעה אחת; איש לא בכה את האבדה, וגם אני קר ושליו.

וכבר שברתי עולך, ואני חפשי, כרוח חורף המיללת ותועה בשדות, מתעכבת ומזעזעה שיח שחור – ונודדת הלאה ומנחתה לא תדע...

אל אש לבך נגשתי. בין ערמות-שלג עמדתי ועל לבך דפקתי וגחלת אחת בקשתי להתחמם בה. אצבעותי היו תכולות מקור ושני דא לדא נקשן – ואני אך זיק אחד שאלתי.

ואת מנעת ממני את הזיק ומבט עיניך הקרות הקפיאני. ועתה קפא לבי ויהי לאבן, ואף נים אחד לא יזרעו בו... אני קר ושליו. רק לפעמים עוד רוחש במעמקים שם איזה כאב, ככה שותת עוד בשר הנרצח, שותת עוד בעצלתים דם שחור, נגר לאטו...

אבל אל תחשבי, כי דל אנכי, ואל תנודי לגורלי. אמנם, עתה מתה אהבתנו הגדולה והחמה – ולא נשאר לי בלתי אם חלום ריק, ואולם לי נשארה תמונתך הגדולה. את בעצמך אינך אלא צל קלוש וחור של אותה חנה האמתית, אשר פרחת בלבי.

אותה חנה כלה זהר, היא לא התאכזרה עלי. היא עוד שלטת עלי ולפניה אשפוך שיחי. את אינך חנה. חנה האמתית לנה בלבי...

היא טובת-לב כל-כך ועיניה רכות... לו ראית אותה, את חנה, אשר בראתי לי! ממך לקחתי הכל – את מגע-ידך הרך ואת בת-צחוקך המזהירה ואת רטט עורך – הכל נחתי לה ואתך העמדתי בכלי ריק...

ואני שומר עליה, על חנה האמתית, כצפור המלקטת גבעול גבעולי למבנה-קנה, כן לקטתי לי מכמנים – ואפאר אותה.

ולכל אשר אלך אשא אחי תמונת-הזהר, אשר הפקדה בידי. כאישון-עיני אנצרנה לבל יועם זהרה ולבל יפול עליה אבק.

ואם שנים תעברנה וקמטים חדשים יפלו בפניך ורעל חדש ימסכו ההיים בלבך – בחביון-נפשי שמורה תמונתך. כל ימי תפרח מלאה הוד, עם ירק עיניך ועם השומה שעל שפתך ועם נשמתך המודעוזה כמיתר-כנור...

את תהיי לי למלכת-לבי, וכאשר אלך לבקש לי אורות חדשים ומדורות חדשות לבער בהם את לבי – את משא אהבתך היקר אשא על שכמי תמיד. הנה ציץ-הזהר אשר פרח מקבר אהבתנו.

ועתה – היי שלום, חנה יקירתי. עלי ללכת – עלי לבקש אורות חדשים ופני-זהר אחרים; עלי לנודד ולתעות ולחפש...

היי שלום, כי אין לי שהות. כי עוד רבה הדרך ועוד רבים ההתחתים לפני.

מוסקבה, הרע"ח.

